

Un capitol de traductologie românească

Studii de istorie a traducerii (III)

Coordonator:
Georgiana Lungu Badea

Editura Universității de Vest
Timișoara 2008

Editor: Adrian Bodnaru
Coperta: Diana Andreescu
Paginare: Dragoș Croitoru

ISBN 978-973-125-113-4

© Copyright, 2008, Editura Universității de Vest
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială, pe orice suport,
fără acordul scris al editurii, este interzisă.

EDITURA UNIVERSITĂȚII DE VEST
300223 — Timișoara, Bd. V. Pârvan nr. 4,
BCUT, cam. 010 B, tel./fax: 0256 592 253

O ipostază necunoscută a poetului Grigore Alexandrescu: traducător din Lamartine

Eugenio Arjoca Jeremia

Introducere

Rămas în memoria literaturii românești ca autor al unui neîntrecut volum de *Fabule* și al poemelor: *Umbra lui Mircea. La Cozia, Răsăritul lunei. La Tismana, Trecutul. La mănăstirea Dealului, Anul 1840, Adio. La Târgoviște, Meditație, Miezul nopței, Eliza, Așteptarea* și.a.m.d. Grigore Alexandrescu se face cunoscut printr-o serie de traduceri sau adaptări din literatura franceză: *Eliezer și Neftali*, poemă tradusă din Florian, apare în volumul *Poezii* a d. Gr. Alecsandrescu, București în tipografia lui Eliad, 1832; *Alzira sau Americanii*, tragedie în cinci acte (de Voltaire), București, în Tipografia lui Eliad, 1835; *Meropa*, tragedie în cinci acte de Voltaire, București, Tipografia lui C. A. Rosetti și Vinterhalter, 1847, *Povesti albastre* după Eduard Laboulaye, București, 1872.

„Declarându-se lipsit de mijloace, poetul, «în considerația serviciilor ce am făcut statului în curs de 24 de ani ca funcționar și celor

ce am făcut literaturii naționale ca poet și traducător» (s.n.), solicita în decembrie 1875 lui Titu Maiorescu, ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice, o bursă pentru fată.¹

Între fabulele sale, sunt câteva care au ca model fabule de Florian (*Le renard qui pêche* pentru *Vulpoiul predictor*, *Le rossignol et le paon* pentru *Privighetoarea și păunul*, *Le Perroquet* pentru *Papagalul și celealte păsări*), sau de La Fontaine (*L'âne et le petit chien* pentru *Măgarul răsfățat*, *Le mulet se vantant de sa généalogie* pentru *Catârul ce și laudă nobilitatea*, *La forêt et le bûcheron* pentru *Toporul și pădurea*, *Les animaux malades de la peste* pentru *Dreptatea leului*).

Observând acest fapt, nu o facem spre scăderea meritelor literare ale fabulistului român, ci pentru a aduce argumente suplimentare care să susțină afirmația însăși a autorului, aceea de a fi om de litere, poet și traducător.

S-a bucurat de o frumoasă pregătire umanistă, învățând încă din copilărie greaca nouă, apoi limba elină, putând recita poeme de Anacreon și scene întregi din Sofocle și Euripide. Ajuns la București, pe la 1830, urmează cursurile școlii de „limba franțozească” a lui I. A. Vaillant care facea „dicteuri, de pildă din *Grandeur et décadence des Romains* de Montesquieu, versiuni în proză din *Henriada* lui Voltaire și punea pe școlari să recite satirele și epistolele lui Boileau. Alecsandrescu se distinse în chip deosebit la pronunție”².

Atunci când pensionatul lui Vaillant este înglobat la Sf. Sava, Tânărul Alecsandrescu urmează acolo cursuri de elinică, greacă nouă, franceză, slavonă, istorie universală și noțiuni juridice. Alecsandrescu ctea mult, deoarece, locuind la Mitropolie, la un unchi al său, părintele Ieremia, găsise în podul casei o sumedenie de cărți. „El ctea pe Plutarh, pe Tucidide și pe Xenofon, știa pe de rost *Andromaca*, *Phedra*, *Athalia* de Racine, *Meropa* de Voltaire”³.

Succintă prezentare a volumului *Poezii. Memorial de călătorie* (1929)

Bun cunoșcător al literaturii franceze, Grigore Alecsandrescu traduce de timpuriu din Florian și Voltaire⁴. Dar, în volumul *Eliezer și Neftali*, publicat în 1832, sunt incluse și două poezii traduse din Lamartine: *Tristesse* (*Méditations poétiques*, no. XII) și *Le papillon*

(*Nouvelles méditations poétiques*, no. IX). Traduse cu titlul *Întristare*, respectiv *Fluturele*, acestea sunt prezente în volumele de poezii publicate ulterior, de-a lungul anilor. Le-am consultat în volumul intitulat *Poezii*, 1831-1881, pregătit de prof. Gh. Adamescu, membru corespondent al Academiei, la Editura Cartea Românească, S.A., Bucureşti, [1929]. Acest volum cuprinde o *Introducere*, în care se face un istoric al volumelor de poezii și al altor scrieri ale lui G. Alexandrescu și se dau lămuriri privind forma și ortografia unor cuvinte. *Introducerea* este scrisă de prof. Gh. Adamescu, ca și *Viața lui Grigore Alexandrescu*, care se încheie cu aceste cuvinte: «el rămâne în desvoltarea poeziei noastre moderne una din cele trei lumini strălucitoare, cari sănt: Alexandrescu, Alecsandri și Eminescu»⁵. După toate acestea urmează *Dedicăția din fruntea ediției 1863: Domnului Ion Ghica, Prefața la Ediția 1842*, scrisă de poetul însuși, *Câteva cuvinte în loc de prefată*, Ediția 1847 și 1863, apoi *Poezii* (în număr de 48), *Epistole și satire* (prezentate selectiv, în număr de 13), *Fabule* (selectate, în număr de 39), *Epigrame*, un *Adaos. Poezii lăsate afară de autor*, câteva *Poezii publicate după ediția 1863*, două *Postume și Memorial de călătorie*.

Scrupulos, profesorul Gh. Adamescu adaugă o *Listă cronologică a poeziilor lui Alexandrescu* și un *Indice alfabetic al poeziilor lui Alexandrescu*, cuprinse în volumul pe care l-a îngrijit.

Printre poeziile originale, se află și câteva adaptări și traduceri: *Câinele soldatului*, inspirată de *Le chien du Louvre* de Casimir Delavigne, *Fericirea*, imitație după poezia lui Béranger, intitulată *Le bonheur*, *Adio* (lui lord Byron la soția sa), traducerea poeziei *Fare thee well* de Lord Byron (probabil că Alexandrescu a tradus după un text francez), *Întristare* și *Fluturele*, traduceri ale poeziilor *Tristesse* și *Le papillon* de Lamartine.

În cele ce urmează, ne propunem să analizăm modul în care au fost traduse aceste două poezii: *Tristesse* — *Întristare* și *Le papillon* — *Fluturele*.

Elegia *Tristesse*, scrisă de Lamartine, cuprinde 36 de versuri, iar traducerea lui Grigore Alexandrescu, 35. Din capul locului, putem afirma că poetul român ne-a dat o versiune foarte izbutită a textului francez.

Spre deosebire de titlul *Tristesse* care sugerează starea lui Lamartine, titlul traducerii românești sugerează o anumită mișcare în plan emoțional, o stare ce se dobândește în timpul desfășurării poemului.

În partea întâi, linia emoțională cunoaște o creștere impresionantă în intensitate. Poetul își dorește să plece neîntârziat: „Que tardez-vous ? Partons ! — Ce ‘ntârziem ? Să mergem” spre „țăruri fericite” — „au fortuné rivage”, spre Neapole care răsfrângă în apa lîmpede a mării: „Ses plais, ses coteaux, ses astres sans nuage,” — „unde Neapol pe-al mării săn prea lin / Răsfrângă dealuri, stele de nori neînvelite”.

Poetul vrea să revină în locurile mirifice ale golfului Neapole, împreună cu iubita sa, să trăiască, ocrotit de natură, fericirea deplină a dragostei împărtășite.

Își invită iubita să-l urmeze pe malurile liniștite ale Golfului, printre grădinile Cintiei, la mormântul poetului Virgil și nu departe de ruinele templului zeiței Venus, a frumuseții și iubirii. Virgil însuși, compunând epopeea *Eneida*, crease figura Didonei, prințesa Tirului și fondatoarea legendară a Cartaginei. Îl primise pe eroul troian Eneas, pentru care nutrise o dragoste profundă, dar Jupiter, interzicându-i-o, Didona fusese silită să-și dea moartea.

Locul unde poetul Lamartine își invită iubita este nu numai încântător, dar și încărcat de amintirea unor personaje, fie ele și mitice, ce întruchipează dragostea:

„Là, sous les orangers, sous la vigne fleurie
15 Dont le pampre flexible au myrte se marie,
Et tresse sur la tête une voûte de fleurs,
Au doux bruit de la vague ou du vent qui murmure,
18 Seuls avec notre amour, seuls avec la nature,
19 La vie et la lumière auront plus de douceurs”.

Evocarea acestui spațiu ocrotitor, plin de lumină și căldură, ca o scenă firească ce găzduiește iubirea, reprezintă punctul culminant al pasiunii poetului. Versurile 18 și 19 încheie această primă parte a poemului. Versul 18 are 13 silabe, cezura despărțindu-l aproape în mod egal (7+6 silabe). Adjectivul *seuls*, repetat și aşezat la începutul

versului, dar și imediat după cezură, constituie un cuvânt cheie, alături de cuvintele *amour* și *nature*. Trăirile lui Lamartine ne dezvăluie personalitatea sa romantică. Iubirea și natura înseamnă pentru el viață și lumină. Versul 19 având 6+6 silabe este un alexandrin clasic.

Grigore Alexandrescu traduce măiestrit aceste versuri, respectând aproape întru-totul structura lor silabică:

- „Acolo subt oranze, subt via înflorită,
15 A căreia mlădițe cu mirții se mărită
 Și fruntea și-o' mpletește c'o boltă de lungi flori,
 L'al apei dulce sgomot, l'a vântului murmură
18 Noi singuri cu amorul cu vesela natură,
19 Gustând viață dulce, plăcuți vom avea sori”.

Versul 18 are 7+7 silabe, iar versul 19, 7+6 silabe. Cezura din aceste două versuri pune în evidență sentimentele pe care le înțelege poetul. Se păstrează aceleași cuvinte cheie: *Noi singuri, amorul, natura, viață dulce*. Se remarcă metonimia (creată de poetul român) *sori* pentru *zile*, care dă plasticitate tabloului și ne amintește de versurile poetului latin Catullus, el însuși un iicusit cântăreț al iubirii:

- „Miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse perditum ducas,
fulsere quondam *candidi tibi soles*»
Catulli Veronensis carmina, VIII⁶.

Socotim că versul 19 din textul tradus este în acest fel mai izbutit și are o valoare poetică mai mare decât versul corespunzător (tot nr. 19) din poezia lui Lamartine.

Partea a doua a poemului introduce, prin antiteză, tabloul sumbru al soartei poetului. Zilele îi sunt numărate, știe că moartea necruțătoare îl pândește spre a-i reteza firul vieții în plină tinerețe și fericire:

- „S'il faut, sur une terre au bonheur destinée,
Laisser échapper de ma main
 Cette coupe que le destin
 Semblait avoir pour moi de roses couronnée”.

În traducerea sa, Grigore Alexandrescu pune și el în antiteză moartea care va întuneca *primăvara vieții* poetului (aceasta simbolizând, prin analogie, tinerețea sa) și va face să piară un destin poetic strălucitor, întruchipat de un nou simbol, al *cupei tinereței*:

31 „Pe care cu flori soarta părea c'a'ncoronat”

Grigore Alexandrescu folosește hiperonimul *flori* (cuvânt monosilabic) drept echivalent al cuvântului hiponim *roses*, și el monosilabic, în loc de *trandafiri* pentru a respecta cât de cât numărul de silabe specific alexandrinului. Celor 6+6 silabe din versul 32 al poeziei franceze, îi corespunde structura 7+6 silabe din versul 31 al poeziei românești. Dar, folosirea cuvântului *flori*, necesară păstrării alexandrinului, nu mai poate susține simbolistica cuvântului *roses*: «Comme on le verra, elle [la rose] symbolise la coupe de vie, l'âme, le cœur»⁷.

În sfârșit, în partea a treia, formată doar din patru versuri, se exprimă dorința poetului, împăcat cu propria soartă hărăzită de zei, de a muri în acele locuri, evocate prin metonimia *fortunés climats*, unde a gustat viața. În versiunea românească metonimia *fortunés climats* este păstrată doar parțial prin folosirea grupului nominal *clima cea curată*, în care substantivul primește altă determinare, mult mai palidă, decât adjecтивul *fortunés*, care ne trimită la ideea de „noroc” și „fericire”: norocul de a fi petrecut clipe unice, de mare iubire, alături de ființă dragă, în împrejurimile golfului Neapole.

În schimb, ultimul vers: « Et de mourir aux lieux où j'ai goûté la vie.», construit antitetic, cuprinde în varianta românească o splendidă metaforă *să pierz al vieții fir*, simbol al morții ce va curma viața poetului tocmai în locurile unde a gustat plăcerea de a iubi, adică plăcerea vieții.

Întreaga poezie *Le papillon* (ce cuprinde doar 10 versuri) este o meditație construită pe o comparație între două elemente: unul, cu trăsăturile [+ concret, + animat], reprezentând ființă plăpândă și repede trecătoare a fluturelui și altul, cu trăsăturile [- concret, -animat], reprezentând *dorința* nestatornică și niciodată împlinită.

Poetul Lamartine insistă asupra sorții fluturelui și a calităților sale: se naște și moare primăvara, nu are astămpăr niciodată,

îmbătat și atras de parfumuri, zboară neîncetat din floare în floare pentru a pieri ca o suflare ce se-nalță spre cer:

„Secouant, jeune encor, la poudre de ses ailes,
S'envoler comme un souffle aux voûtes éternelles;
Voilâ du papillon le destin enchanté”.

Grigore Alexandrescu redă cu icsusință ideile și imaginile din textul francez, folosind, ca și Lamartine, versul alexandrin:

„De praf a sale aripi de june să clătească,
Să sboare cu suflarea la bolta cea cerească,
A fluturelui astfel e soarta de iubit”.

În versul 7, substantivul *destin* formează cu adjecțivul *enchanté* un grup nominal căruia noi i-am da înțelesul de „soartă magică”, înțeles ce nu apare însă în versiunea românească.

În ciuda acestei observații, considerăm că și această poezie este magistral tradusă, încât avem impresia că ne aflăm în fața unei creații originale. Grigore Alexandrescu redă cu propriile-i cuvinte și imagini, comparația finală, chiar dacă introduce schimbări față de textul francez: *effleurant toute chose devine din toate vrând să vază*.

Versurile finale:

„Et sans se satisfaire, effleurant toute chose,
Retourne enfin au ciel chercher la volupté”.
sunt redate în varianta românească prin:
„Nemulțumit de toate, din toate vrând să vază,
Se duce s'afle'n ceruri plăcerea ce-a dorit”.

Repetarea pronumei *toate* (din versul 9) accentuează ideea nestatorniciei fluturelui, iar zborul spre cer al fluturelui simbolizează înălțarea sufletului omenesc, scăpat de povara carnală, spre lumea nemuritoare din tărâmul ceresc⁸. În ultimul vers, *plăcerea ce-a dorit* este o variantă mai sugestivă decât simplul cuvânt *volupté*, necesară exprimării ideii de împlinire desăvârșită în împărăția cerurilor.

Atât în cazul poemului *Întristare*, cât și al poeziei *Fluturele*, Grigore Alexandrescu reușește să îmbrace în cuvinte și imagini

originale sensurile poeziilor franțuzești, redând prin alexandrinul folosit, prin ritm și rimă cadența specifică textului lamartinian.

Concluzii. Câteva considerații asupra limbii folosite de Grigore Alexandrescu în traducerea celor două poezii de Lamartine

Criticul literar Paul Cornea, scoțând în evidență munca de pionierat a lui Grigore Alexandrescu în domeniul literelor, ne arată că:

„Mulți l-au considerat drept un produs de metisaj, un amestec de romanticism și clasicism. De fapt el e un romantic printre clasici și un clasic printre romântici. Cu alte cuvinte, e un scriitor de tranziție, [...] îl abandonează pe Cristopulos în favoarea lui Lamartine, deschizând astfel ferestrele către universul poeziei moderne europene. [...] Ca orice deschizător de drumuri, Alexandrescu a trudit din greu, trebuind să biruie greutăți de-a dreptul insurmontabile. Stadiul încă embrionar al limbii române, lipsa de tradiție, inexistența condițiunilor de profesionalizare a scrisului”⁹.

Ca traducător, Grigore Alexandrescu este constrâns să găsească cele mai potrivite soluții în cadrul oferit de limba română la începutul secolului al XIX-lea, limbă aflată în plin proces de reromanizare și modernizare. Limba română se afla «în situația de a trebui să exprime ceea ce limba franceză putea exprima»¹⁰. Trebuia ca scriitorii acelei perioade să contribuie la elaborarea unui instrument lingvistic care să le servească la traducerea unor opere literare franceze, dar și la crearea unor opere literare originale.

Stângăcia versiunii românești a celor două tragedii de Voltaire traduse de Alexandrescu contrastează puternic cu arta *Epistolelor* și a *Fabulelor*. El «înnoiește limba română, făcând-o capabilă să exprime ușor idei înalte și subtile»¹¹.

Traducând poeziile *Tristesse* și *Le papillon*, Grigore Alexandrescu le recreează într-un stil artistic impresionant, dându-ne o variantă originală, care-i poartă amprenta poetică, deși se întâlnește cu Lamartine pe același tărâm al meditației și sensibilității romantice.

Limba poeziilor *Întristare* și *Fluturele* prezintă câteva particularități specifice limbii române de la începutul secolului al XIX-lea:

- forma de nominativ plural feminin, fără articol, în *-e*: *grădine*;
- genitivul feminin singular în *-ei*: *a restrigiei* vânt, o cup'a *tineretei*;
- unele forme învechite din paradigma verbală, de ex. verbul *a fâlfîi* are la indicativ, prezent, la persoana a III-a singular, forma *fâlfâeste*;
- forma ieșită azi din uz a pronumelui relativ în genitiv singular „*a căreia mlădițe*”, în loc de „*ale cărei mlădițe*”;
- forma veche a prepoziției *subt*, dar și forma actuală *sub*.

Se întâlnesc o serie de grafii învechite: *voește*, *al mieu*, *eșind*, *eș*.

Apar variante fonetice specifice graiului muntenesc: *să văz*, *să vază*, *să pierz*.

Lexicul celor două poezii cuprinde cuvinte, forme și unele sensuri, învechite azi, dar obișnuite în acea vreme: *suvenir* pentru *amintire*, *roză*, *june*, *miroase* (*subst.*) pentru *mirosuri*, *sbor*, *sgomot*, *murmură* (*subst.*) pentru *murmur*, *oranzii* pentru *portocalii*, *oranze* pentru *portocale*; verbul *a clăti* cu sensul învechit și popular „a clătina”.

Nu putem încheia aceste observații succinte fără a nu cita din aprecierile marelui critic George Călinescu: „Într-o parte ei, poezia lui Grigore Alexandrescu este cea mai puternică expresie a lamartismului la noi. „Meditația”, „reveria”, „armonia” în natură, religiozitatea, „rugăciunea”, oceanele, imensitățile sunt ale marelui poet francez. Câteodată, viziunea capătă un aer cețos ossianesc și reflecția o hohotire byroniană. Toate acestea se găsesc însă, muzicalizate, și la Lamartine. Azi schimbarea gustului a stins strofele lui Grigore Alexandrescu și urechea rămâne câteodată jignită de impuritatea vocabularului. Totuși, așezându-ne în timpul romantic, descoperim la poet tehnica marilor solemne instrumente muzicale, înaltul hieratism al melancoliei”¹².

Note

¹ George Călinescu, *Gr. M. Alecsandrescu*, București, Editura pentru literatură, 1962, p. 100.

² *Ibidem*, p. 20.

³ *Ibidem*, p. 21.

- ⁴ Despre aceste traduceri, a se vedea I. Fischer, *Grigore Alexandrescu traducător. Probleme lingvistice*, în SCL, XXIV, 1973, nr. 5, p. 519-527.
- ⁵ A se vedea Grigore Alexandrescu, *Poezii. Memorial de călătorie*, Bucureşti, Editura Cartea românească, S.A., [1929], p. XV.
- ⁶ A se vedea Catullo, *Canti*, traduzione di Salvatore Quasimodo, Testo latino a fronte, [f. 1.], Armoldo Mondadori Editore, 1973, p. 22.
- ⁷ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, [Paris], Robert Laffont/Jupiter, 1982, p. 822.
- ⁸ *Ibidem*, p. 728: „Le symbolisme est celui du papillon, celui de l'âme débarrassée de son enveloppe charnelle (...) et devenue bienfaitrice et bienheureuse”.
- ⁹ Paul Cornea, *Grigore Alecsandrescu sau lirismul pasoptist ca experiență interioară*, în volumul *De la Alecsandrescu la Eminescu, aspecte — figuri, idei*, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1966, p. 109.
- ¹⁰ V. I. Fischer, *op. cit.*, p. 519.
- ¹¹ V. Mihail Dragomirescu, *Grigore Alexandrescu*, în *Scrieri critice și estetice*. Ediție îngrijită, cu note și comentarii de Z. Ornea și Gh. Stoica, București, Editura pentru literatură, 1969, p. 89.
- ¹² George Călinescu, *op. cit.*, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1962, p. 109.

Anexă

Méditation douzième Tristesse

- 1 Ramenez-moi, disais-je, au fortuné rivage
Où Naples réfléchit dans une mer d'azur
Ses plais, ses coteaux, ses astres sans nuage,
Où l'oranger fleurit sous un ciel toujours pur.
- 5 Que tardez-vous? Partons! Je veux revoir encore
Le Vésuve enflammé sortant du sein des eaux;
Je veux de ses hauteurs voir se lever l'aurore ;
Je veux, guidant les pas de celle que j'adore,
Redescendre en rêvant de ces riants coteaux.
- 10 Suis-moi dans les détours de ce golfe tranquille
Retournons sur ces bords à nos pas si connus,
Aux jardins de Cinthie, au tombeau de Virgile,
Près des débris épars du temple de Vénus:
Là, sous les orangers, sous la vigne fleurie

- 15 Dont le pampre flexible au myrte se marie,
 Et tresse sur la tête une voûte de fleurs,
 Au doux bruit de la vague ou du vent qui murmure,
 Seuls avec notre amour, seuls avec la nature,
 La vie et la lumière auront plus de douceurs.
- 20 De mes jours pâlissants le flambeau se consume,
 Il s'éteint par degrés au souffle du malheur,
 Ou, s'il jette parfois une faible lueur,
 C'est quand ton souvenir dans mon sein le rallume.
 Je ne sais si les Dieux me permettront enfin
- 25 D'achever ici-bas ma pénible journée :
 Mon horizon se borne, et mon œil incertain
 Ose l'entendre à peine au-delà d'une année.
 Mais s'il faut périr au matin,
 S'il faut, sur une terre au bonheur destinée,
- 30 Laisser échapper de ma main
 Cette coupe que le destin
 Semblait avoir pour moi de roses couronnée ;
 Je ne demande aux dieux que de guider mes pas
 Jusqu'aux bords qu'embellit ta mémoire chérie,
- 35 De saluer de loin ces fortunés climats,
 Et de mourir aux lieux où j'ai goûté la vie.

Intristare (întristare în sensul de triste și îndepărtat)

- 1 Duceți-mă acolo pe țărmuri fericite,
 Ziceam, unde Neapol pe-al mării săn prea lin
 Răsfrânge dealuri, stele de nori neînvelite,
 Și unde cresc oranzii sub cerul cel senin.
- 5 Ce'ntârziem? Să mergem: din unda cea albită
 Să văz eșind Vezuvul în flăcări care sbor;
 Să văz eu Aurora pe dealuri strălucită,
 Și voiu țiind de mâna ușor a mea iubită,
 Din aste nălțimi vesel visând să mă cobor.
- 10 Urmează-mi în ocolul acestor golfuri line!
 Să'ntoarcem pașii noștri pe țărmul cunoscut,

- L'a lui Virgil cenușă, l'a Cintiei grădine,
 L'al Venerei vechiu templu țărân'acum făcut.
 Acolo subt oranze, subt via înflorită,
- 15 A căreia mlădițe cu mirții se mărită
 Și fruntea și-o' mpletește c'o boltă de lungi flori,
 L'al apei dulce sgomot, l'a vântului murmură
 Noi singuri cu amorul cu vesela natură,
 Gustând vieață dulce, plăcuți vom avea sori.
- 20 A galbenelor zile făclia se topește,
 Se stinge cu încetul de a restrîștei vânt,
 Ori dacă câteodată puțin mai fălfăește
 Scânteile-i aprinse de suveniru-ți sfânt,
 Eu nu știu dacă cerul în marea-i îndurare
- 25 Voește al mieu suflet în ăst loc a eșii;
 Vieața-mi e aproape de recele-i hotare,
 Ș'abia pe un an poate că încă va păși.
 Dar dacă veni moartea în primăvara vietii,
 De trebue în locul la bine închinat
- 30 Să scap din a mea mâna o cup'a tinereței,
 Pe care cu flori soarta părea c'a'ncoronat,
 Eu nu rog Dumnezeii decât să merg odată
 Pe țărmul ce păstrează iubitu-ți suvenir,
 Să zic un lung, adio la clima cea curată
- 35 Și unde-am gustat vieață să pierz al vietii fir.
 (Publicată întâiu în vol. «Eliezer și Neftali» București 1832).

Méditation neuvième

Le Papillon

- 1 Naître avec le printemps, mourir avec les roses,
 Sur l'aile du zéphyr nager dans un ciel pur;
 Balancé sur le sein des fleurs à peine écloses,
 S'enivrer de parfums, de lumière et d'azur;
- 5 Secouant, jeune encor, la poudre de ses ailes,
 S'envoler comme un souffle aux voûtes éternelles;
 Voilà du papillon le destin enchanté:

Il ressemble au désir, qui jamais ne se pose,
Et sans se satisfaire, effleurant toute chose,
10 Retourne enfin au ciel chercher la volupté.

Fluturele

1 Cu primăvar'a naște, cu roza ei să moară,
In unde de lumină cu zefiri a'nnotă,
Pe flori a se da'n leagăn c'o aripă ușoară,
De aer, de miroase, senin a se'mbătă,
5 De praf a sale aripi de june să clătească,
Să sboare cu suflarea la bolta cea cerească,
A fluturelui astfel e soarta de iubit:
El este ca dorința ce'nveci nu se aşază,
Nemulțumit de toate, din toate vrând să vază,
10 Se duce s'affle'n ceruri plăcerea ce-a dorit.
(Publicate întâiu în vol. *Eliezer și Naftali*, București 1832)

Bibliografie selectivă

Ediții consultate

ALEXANDRESCU, Grigore, *Poezii. Memorial de călătorie*, cu Introducere, Biografie, note și indice de Gh. Adamescu, București, Editura Cartea românească, S.A., [1929].

ALEXANDRESCU, Grigore, *Poezii. Memorial de călătorie*. Ediție îngrijită de I. Fischer, București, Biblioteca pentru toți, Editura pentru literatură, 1961.

ALEXANDRESCU, Grigore, *Poezii. Antologie, tabel cronologic și creștemătie critică* de Doina Comloșan, Timișoara, Editura Facla, 1987.

ALEXANDRESCU, Grigore, *Suvenire și impresii. Meditații. Elegii. Epistole și satire. Fabule. Memorial de călătorie*. Antologie, postfață și tabel cronologic de Constantin Mohanu, București, Editura 100+1, Gramar, 1995.

LAMARTINE, Alphonse de, *Premières méditations poétiques* (1820) — *Nouvelles méditations poétiques* (1823), apud Marcel Braunschvig, *Notre littérature étudiée dans les textes*, II, le XVIIIe et le XIXe siècle, Paris, Librairie Armand Colin, 1924, p. 450-471.

CATULLO, *Canti*, traduzione di Salvatore Quasimodo, Testo latino a fronte, [f.l.], Armoldo Mondadori Editore, 1973.

Bibliografie critică

CĂLINESCU, George, *Gr. M. Alecsandrescu*, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1962.

CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dictionnaire des symboles*, [Paris], Robert Laffont/Jupiter, 1982.

CORNEA, Paul, *Grigore Alecsandrescu sau lirismul pasoptist ca experiență interioară*, în *De la Alecsandrescu la Eminescu, aspecte, figuri, idei*, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1966.

FISCHER, Iancu, *Grigore Alexandrescu traducător. Probleme lingvistice*, în SCL, an XXIV, 1973, nr. 5, p. 519-527.

IOSIFESCU, Silvian, *Grigore Alexandrescu*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1960.

ȚÂRA, Vasile D., FERRO, Teresa, DAVID, Doina, *Traduzione e storia della lingua: traduzioni in rumeno Übersetzen und Sprachgeschichte: Übersetzungen ins Rumänische*, in *Romanische Sprachgeschichte. Histoire linguistique de la Romania*, 2. Teilband Tome 2, Berlin. New York, Walter de Gruyter, [f. a.], p. 1347-1362.